

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 4/2009 rd

Statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2010—2013

Till finansutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 31 mars 2009 statsrådets redogörelse om ramar för statsfinanserna 2010—2013 (SRR 3/2009 rd) till finansutskottet för beredning och beredde samtidigt de övriga fackutskotten möjlighet att lämna utlåtande om ärendet till finansutskottet.

- planeringschef Reijo Vuorento, Finlands Kommunförbund
- ordförande Antero Rytkölä, Suomen Nismiesyhdistys ry, även som representant för Poliisi-, ulosotto-, syyttäjä- ja maistraattilakimiesten edunvalvontajärjestö PUSH ry
- ekonomisk expert Auno Mäkinen, Finlands Polisorganisationers Förbund rf.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- inrikesminister Anne Holmlund
- förvaltnings- och kommunminister Mari Kiviniemi
- migrations- och Europaminister Astrid Thors
- polisöverdirektör Mikko Paatero, biträdande chef Matti Möttönen, biträdande avdelningschef Esko Koskinen, regeringsråd Riitta Koponen, ekonomidirektör Jukka Aalto och planeringsdirektör Arto Kujala, inrikesministeriet
- budgetråd Raija Koskinen och konsultativ tjänsteman Rainer Alanen, finansministeriet

Dessutom har skriftligt utlåtande lämnats av

- social- och hälsovårdsministeriet
- Migrationsverket
- Tullstyrelsen
- Nödcentralsverket
- polisyrkeshögskolan
- Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf
- Löntagarorganisationen Pardia rf
- Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf
- Tullförbundet
- Tullin Akavalainen Yhdistys ry
- Tulltjänstemannaförbundet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Den kommunala ekonomin

En direkt följd av den allmänna ekonomiska situationen för den kommunala ekonomin är fram-

för allt att skatteintäkterna pekar neråt i stället för uppåt som prognoserna räknat med. Dessutom har den växande arbetslösheten skapat ett utgiftstryck på den kommunala ekonomin. Man har insett riskerna men ändå har man så sent som

hösten 2008 bedömt att den positiva utvecklingen inom den kommunala ekonomin skulle fortsätta 2009.

Kommunförbundet begärde i februari 2009 uppgifter om budgetutfallet och om tillgången till och priset på finansiering i kommunerna. Enligt en utredning till utskottet har kommunernas ekonomi snabbt försämrats under de senaste månaderna. När kommunerna i november 2008 gjorde upp sina budgetar räknade de fortfarande med att skatteinkomsterna skulle öka med 2,4 procent 2009, tre månader senare var uppskattningen minus 4,7 procent. Inom hela kommunal ekonomin skulle detta betyda att skatteinkomsterna minskar med 850 miljoner euro, vilket motsvarar intäkterna av en skatteprocentenhet.

Utifrån enkäten antas kommunernas omkostnader öka med 4 procent, medan budgetarna utgår från en ökning på 4,7 procent. På senare tid har man kunnat se tecken på finansieringsproblem i kommunerna och i synnerhet på meningskiljaktigheter med bankerna i fråga om de höjda räntemarginalerna. Kommunernas och samkommunernas utgifter har under de senaste åren vuxit snabbt, främst på grund av löneutgifterna och ökad upphandling av tjänster och investeringar.

Till följd av närings- och arbetsplatsstrukturen drabbas enskilda kommuner olika av den snabbt försvagade ekonomin. De omedelbara konsekvenserna är störst i regioner och på orter som är beroende av utrikeshandel eller utrikes-handelsnära underleveranser.

Kommunernas finansiella situation underlättas genom statliga åtgärder som höjd utdelning av samfundsskatten, höjda lägsta gränser för den kommunala fastighetsskatten och slopad folkpensionsavgift för kommunerna. Den totala effekten av åtgärderna betyder enligt rambeslutet 468 miljoner euro mer netto för kommunerna i år. År 2010 beräknas effekten vara sammanlagt 649 miljoner euro och 2011 647 miljoner euro. Den höjda utdelningen av samfundsskatten stärker den kommunala ekonomin också genom utjämningen av statsandelarna. Dessutom stärker åtgärden kommunernas skatteunderlag, precis

som höjningen av de lägsta gränserna för kommunernas skatt på fastigheter.

Det är viktigt att statsandelssystemet ses över i början av 2010 och att statsandelarna för de olika förvaltningsområdena slås samman (se t.ex. FvUB 31/2006 rd). Det framgår av statsrådets redogörelse att reformen av statsandelssystemet kommer att genomföras kostnadsneutralt mellan kommunerna och mellan kommunerna och staten. Samtidigt ska de problem som följer av exceptionellt gles bebyggelse och stor skärgårdsdominans få en permanent lösning. Dessutom tas finansieringsunderstöd enligt prövning in under det sammanslagna statsandelsmomentet. Statsandelarna utgör en del av kommunernas totala inkomstfinansiering. Förslaget att slå samman statsandelarna för basservicen gör systemet tydligare. Utskottet beklagar att det i det här sammanhanget inte är möjligt att genomföra den emotsedda större reformen av statsandelssystemet. Förvaltningsutskottet framhåller att det är nödvändigt att se över statsandelssystemet i enlighet med ramlagen och att göra det med hänsyn till kommunernas särförhållanden och behov av service.

Utskottet kräver att indexjusteringarna av statsandelarna genomförs fullt ut under ramperioden. Kommunerna får inte heller ges nya eller ökade uppgifter. Om det sker justeringar på den här punkten, bör kommunerna kompenseras fullt ut för kostnaderna.

Den ekonomiska situationen ställer, trots statens åtgärder, beslutsfattarna i kommunerna inför en stor utmaning bland annat då det gäller att sätta stopp för de senaste årens exceptionellt snabba tillväxt i utgifterna. Kommunerna ska också öka sin skuldsättning kontrollerat. Statens skuldsättning är i detta ekonomiska läge i vilket fall större än kommunernas. Utskottet anser att det i den rådande ekonomiska situationen krävs en större statlig satsning på kommunerna än vad som föreslås i rambeslutet för att kommunerna ska klara av sina åtaganden. Det är också på sin plats att kommunernas statsandelar höjs redan i år. I dagens läge vet man inte ännu hur stora svårigheter hela samhället och kommunsektorn som en del av det kommer att råka i under den pågå-

ende djupa recessionen i världsekonomin. I den här situationen måste också insatserna inom ramen för kommun- och servicestrukturreformen nyttiggöras effektivare. Det är viktigt att alla kommuner och samkommuner, i linje vad som förts fram vid regeringens budgetmangling, gör upp planer för ökad produktivitet i servicen och att de 20 största kommunerna upprättar produktivhetsprogram som staten och kommunerna tillsammans följer upp. Utskottet kommer att hålla ett öga på hur den kommunala ekonomin utvecklas. Det framhåller dessutom att man i allt utvecklingsarbete måste värna de kommunalt anställdas hälsa.

Den inre säkerheten

Polisen. En arbetsgrupp som tillsatts i enlighet med regeringsprogrammet för att utreda de långsiktiga resursbehoven inom polisen fick sitt uppdrag färdigt den 11 mars 2009. Utskottet noterar med tillfredsställelse att det av redogörelsen framgår att polisens verksamhet ska utvecklas utifrån de förbättringsåtgärder som arbetsgruppen föreslagit. Ett politiskt engagemang för arbetsgruppens arbete är nödvändigt med tanke på samhället. Utskottet har upprepade gånger, år efter år, kritiserat det faktum att det inte har funnits någon sådan noggrant utarbetad och politiskt godkänd långsiktplan för dimensionering av polisens personella resurser som ett långsiktigt säkerhetsarbete förutsätter.

Som exempel på en positiv utveckling kan det vara skäl att nämna att arbetslösa poliser har kunnat sysselsättas under den senaste tiden och att läget förväntas vara under kontroll i juli 2009. Enligt utskottet är det viktigt att arbetstillfällena tryggas också därefter, när nya poliser utexamineras i slutet av året. Under 2010 krävs det särskilda åtgärder för att säkerställa sysselsättningen. Vi har inte råd att låta antalet sökande minska till den grad att det inte längre finns tillräckligt många kompetenta sökande till polisutbildningen. Situationen underlättas 2011 genom att antalet utexaminerade då kommer att vara omkring 200 poliser mindre än den beräknade avgången. Det finansieringsunderskott som ska täckas in 2011 är enligt erhållen utredning 5 mil-

joner euro. Med anslaget blir det också möjligt att sköta polisens behov av personal för det ökade antalet asylutredningar.

Kärnan i polisens riksomfattande operativa datasystem utvecklades och togs i bruk i mitten av 1990-talet. De dåtida datasystemen stöder inte längre i dagens läge verksamheten på ett ordentligt sätt. Tekniken är också föråldrad och systemet mycket dyrt att upprätthålla. Polisen kan inte förbättra sina e-tjänster för allmänheten vare sig inom tillståndsförvaltningen eller i verksamheten i övrigt utan en totalreform av datasystemen. De produktivetsmål och krav på effektivisering av verksamheten som ställts upp för polisen förutsätter att de föråldrade operativa datasystemen förnyas. Utskottet anser det nödvändigt att man utöver ramfinansieringen anvisar separat projektf finansiering för en totalreform av datasystemen.

Finanstillskottet på 1 miljon i rambeslutet är inte tillräckligt för att genomföra programmet för polisens lokaler. Polisen har flera akuta behov att bygga om polisinrättningarnas lokaler bland annat på grund av mögelproblem.

Gränsbevakningsväsendet. I den nyligen antagna strategin för gränsbevakningen ingår en betydande överföring av resurser för sammanlagt 200 årsverken för att stärka gränskontrollen i huvudstadsregionen och vid den sydöstra gränsen och för att genomföra nedskärningsåtagandet i det andra produktivhetsprogrammet.

Utskottet har erfaren att Gränsbevakningsväsendets anslagsunderskott på omkostnadsmomentet är i genomsnitt 13 miljoner euro om året under ramperioden. Utöver resursöverföringarna enligt strategin ska gränsbevakningsväsendet dessutom få bort 200 årsverken för att täcka underskottet på 13 miljoner under omkostnadsmomentet. Minskningen drabbar än en gång verksamheterna utanför det riksomfattande prioriterade området, främst i Lappland, Kajanaland, Norra karelen och Bottniska viken. I kombination med den tilltänkta resursöverföringen kommer nedskärningen helt klart att minska Gränsbevakningsväsendets prestationskapacitet inom dessa områden och dess kapacitet att tillhand-

hålla säkerhetstjänster i gränsområdet och skärgården. Gränskontrollerna i huvudstadsregionen och vid den sydöstra gränsen kan inte heller stärkas på det sätt som avses i strategin. Utskottet anser att en så betydande försämring av Gränsbevakningsväsendets prestationskapacitet inte är vare sig motiverad eller godtagbar.

Det behövs ett absolut minimum av 6 miljoner euro i extra anslag på momentet för upphandling av luft- och bevakningsfartyg. Medlen täcker kostnaderna för det tekniska övervakningssystemet för två bevakningsflygplan. Med det föråldrade systemet är nyttan av flygplanen vid gränsbevakningsuppdrag mycket begränsad.

Utskottet förutsätter att Gränsbevakningsväsendets omkostnadsmoment årligen ökas med 13 miljoner euro under ramperioden. Detsamma gäller medlen för upphandling av den tekniska utrustning som bevakningsflygplanen kräver. Gränsbevakningsväsendet bör för Finlands del kunna sköta bevakningen av EU:s yttre gräns på ett effektivt sätt och upprätthålla en fungerande gränskontroll.

Tullen. Tullen hör i centrala delar ihop med utskottets ansvarsområde till den del det är fråga om tullen som intern säkerhetsmyndighet. För tullens del betyder statsrådets rambeslut kraftfulla anpassningsåtgärder för att det inte ges någon kompensation för extra utgifter och för att det görs ytterligare nedskärningar. För att säkra att anslagen räcker till är tullen i denna situation tvungen att bland annat dra in visstidstjänster, vilket betyder att tullen åtminstone på kort sikt måste dra ner på personalen mer än produktivtetsprogrammet kräver och inskränka sitt servicebud och servicenätverk.

Nödcentralerna. Riksdagen godkände vid riksmötet 2008 förvaltningsutskottets betänkande om nödcentralreformen (FvUB 3/2008 rd — SRR 3/2007 rd). Av redogörelsebetänkandet och förvaltningsutskottets utlåtande FvUU 19/2008 rd (MINU 6/2008 rd) framgår på vilket sätt Nödcentralverket behöver utvecklas.

Utskottet framhåller att det är regeringens skyldighet att se till att reformen fortsätter i en-

lighet med betänkandet FvUB 3/2008 rd. Det innebär bland annat att personalnedskärningarna i produktivtetsprogrammet inte bör verkställas inom Nödcentralverket. Verket klarar inte av sina lagfästa uppgifter utan ytterligare finansiering. Ramarna garanterar inte tillgången till personal, bestående av anställningar, utbildning och konkurrenskraftiga löner. Åtaganden som måste uppfyllas så snart det är möjligt är att etablera nödcentralssystemets verksamhet och förnya datasystemen.

Kompletterande synpunkter. Enligt utskottet är det nödvändigt att alla tjänstemän som har operativa uppgifter inom myndigheter med ansvar för den inre säkerheten lämnas utanför personalnedskärningarna i produktivtetsprogrammet. Resursplaner för långsiktig verksamhet som man politiskt binder upp sig till bör utarbetas också för andra än polisen. Utskottet fäster uppmärksamheten vid Senatfastigheters dominerande ställning på hyresmarknaden för lokaler för statens ämbetsverk, vilket har lett till att hyresnivån i vissa fall blir högre än den gängse hyran och därmed snedvrider hyresmarkanden. Det ska också ses till att myndigheterna har pengar för de ökade hyreskostnaderna så att lokalerna inte behöver finansieras på bekostnad av verksamheten.

Invandring

Regeringen förbereder en ny fördelning av medel i budgetpropositionen för 2010. Enligt erhållen utredning avdelas 2 miljoner euro till Migrationsverket för att anställa personer för att handlägga asylärenden. Dessutom ingår ett lika stort belopp i den första tilläggsbudgeten för 2009. Med dessa medel beräknas det vara möjligt att anställa omkring 30 nya arbetstagare vid Migrationsverket i år och nästa år och höja antalet asylbeslut per månad med 100. I mars 2009 fanns det 4 530 asylsökande som var inkvarterade i förläggningar för asylsökande. De årliga kostnaderna för detta uppgår till 71 miljoner euro.

Trots att Migrationsverket har fått mer personalresurser är asylsökandena tvungna att vänta

på det första beslutet omkring ett år. För att få ner behandlingstiden till i genomsnitt 9 månader behövs det ytterligare 2 miljoner för att anställa omkring 30 personer för handläggning av asylärenden. Om behandlingstiden förkortas med 3 månader, minskar kostnaderna för mottagande av asylsökande med ca 2,6 miljoner euro. Behandlingstiderna har en avgörande inverkan på kostnaderna för mottagande av asylsökande.

Utskottet konstaterar att man i slutet av 2010 kommer att införa uppehållstillstånd med biometrisk kännetecken. Systemet för beställning av uppehållstillståndskort med biometrisk kännetecken är ett led i det elektroniska systemet för hantering av utlänningsfrågor (UMA). Kostnaderna för systemet för beställning av uppehållstillståndskort har emellertid inte inkluderats i kostnaderna för att utveckla det elektroniska systemet för hantering av utlänningsfrågor (UMA), eftersom man inte då visste att uppehållstillstånd med biometrisk kännetecken kommer att införas.

Enligt regeringsprogrammet ska det för huvudstadsregionen, Åboregionen och andra betydande invandrarområden i samråd med staten och kommunerna i regionen tas fram ett pilotprogram för att främja invandrarernas integration och sysselsättning. Kommunernas pilotprogram genomförs under tre år, dvs. 2009–2011. Riksdagen har beviljat 1 miljon euro för programmet 2009. Utöver detta behövs det 1 miljon euro för pilotprojekten både 2010 och 2011. Utskottet är emellertid missnöjt med de åtgärder staten hittills har vidtagit. Det kan nämnas att den överenskomna avsiktsförklaringen för huvudstadsregionen ännu inte har börjat verkställas för att statlig finansiering saknas.

Utöver det som angetts inom budgetramen behövs det ett årligt tilläggsanslag på minst 1 miljon euro 2010 och 2011 för att främja migration och integration. Utskottet motiverar sitt förslag med det som kommit fram vid utfrågningen av sakkunniga i samband med behandlingen av statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen. Utskottet kommer att gå närmare in på integrationsfrågan i sitt betänkande om redogörelsen.

En höjning av den kalkylerade ersättningen till kommunerna för mottagande av flyktingar ökar för sin del kommunernas benägenhet att ta emot flyktingar. Enligt lagen om främjande av invandrarers integration ersätter staten kommunen för kostnaderna för mottagande av flyktingar inom ramen för statsbudgeten. Den kalkylerade ersättningen till kommunerna för att främja integrering av invandrare är lika stor som 1993. Ersättningen täcker i nuläget inte in kostnaderna för mottagande av flyktingar i tillräcklig grad och i praktiken vägrar kommunerna ställa fram platser. Därmed har det blivit svårare att få flyktingar och asylsökande som fått uppehållstillstånd placerade i kommunerna.

Utskottet anser att den kalkylerade ersättningen till kommunerna nödvändigt måste höjas ordentligt. Enligt beräkning omfattar den kring 9 000 personer 2010 (ersättningen betalas under tre års tid).

För att integreras och bli vuxna är unga som vistats en relativt kort tid i Finland, som i sitt hemland eller under flykten har utsatts för våld eller traumatiserats och som saknar avgångsbetyg och tillräckliga språkkunskaper i många fall i behov av sådana stödåtgärder inom öppenvården som avses i 34 § i barnskyddslagen också efter det att de fyllt 18 år. Enligt utredning är kommunerna inte villiga att ta emot ungdomar som närmar sig 18 års ålder eftersom de de facto är i behov av en hel rad särskilda tjänster. Omkring 250 unga beräknas vara i behov av sådana tjänster bara i år. Det behövs ett anslag på uppskattningsvis 3 miljoner euro per år för att täcka kostnaderna för eftervården.

Antalet asylsökande har gått upp kraftigt i slutet av 2008. Man räknar med att det kommer 6 000 nya asylsökande till Finland 2009. Anslaget för de totala kostnaderna för flyktingmottagande i 2009 års budget har således visat sig vara underdimensionerat. I takt med det ökade antalet asylsökande har det varit nödvändigt att inrätta nya mottagningscentraler och grupphem för inkvartering av dem. För närvarande talar ingenting för att antalet skulle minska och därför är tilläggsanslag nödvändiga för att mottagandet ska kunna ordnas. En betydande del av asylsö-

kandena kommer från ett annat EU-land. I princip betyder det att asylansökningarna i så fall, i enlighet med Dublinkonventionen, ska behandlas i något annat land än Finland. Utskottet tillstyrker de riktlinjer som drogs upp vid regeringens politikria den 24 februari 2009 om att minska antalet grundlösa asylansökningar och utreda asylpraxis i de övriga nordiska länderna.

Produktivitet och personalpolitik

I rambeslutet har det bestämts vilka produktivitetsförbättrande åtgärder som ska vidtas och hur åtgärderna ska anpassas till det ekonomiska läget. Där anges också de viktigaste insatserna för att höja produktiviteten inom respektive förvaltningsområde. Dessutom anges där närmare var nedskärningar i antalet årsverken ska sättas in.

Enligt redogörelsen fortsätter staten att genomföra produktivitetsprogrammet i enlighet med vad som tidigare bestämts med målet att minska statens arbetskraft med 9 645 årsverken fram till 2011 och med ytterligare 4 800 årsverken fram till 2015.

De produktivitetsinsatser som ska genomföras före utgången av 2011 och de i rambeslutet nämnda nya åtgärderna som ska genomföras före utgången av 2015 bygger på ministeriernas planer och framställningar. Målen och åtgärderna för att minska arbetskraften är därför av mycket varierande slag och grad inom olika förvaltningsområden. Enligt redogörelsen ska produktiviteten förbättras genom en översyn av organisationer, metoder och processer, effektivare användning av datateknik och upphandling av tjänster när det är ekonomiskt och operativt lämpligt.

Inom förvaltningsområdena pågår eller bereds över 200 produktivitetshöjande projekt eller insatser. Det allmänna målet för översynen av organisationer och metoder är att förenkla administrationen och styra allt mer resurser till kärnuppgifter och tjänster. I rambeslutet ingår ett särskilt utvecklingsanslag på i snitt 30 miljoner euro per år under ramperioden utöver medlen för stöd till statens viktigaste datateknikprojekt och

produktivitetsprojekt inom ministeriernas rammar.

Utskottet tillstyrker att produktivitetsprogrammet, i likhet med andra förvaltningsreformer som medför förändringar för personalen, utgår från att uppsägningar av ekonomiska orsaker eller produktionsorsaker om möjligt ska undvikas. Man har bistått ämbetsverken med stöd och procedurer för en god personalpolitik vid förändringarna och meningen är att det ska ske i ännu större skala under ramperioden. Utskottet understryker att produktivitetsprogrammet bör beredas och genomföras i samarbete med de organisationer och representanter som företräder de statsanställda och personalen på alla nivåer inom förvaltningen. I praktiken är resultatet beroende av personalens engagemang och inställning. För ett bra resultat av utvecklingsarbetet är det ytterst viktigt att det inbegriper sporrande och premierande element för personalen.

Med tanke på de förestående förändringarna och hur attraktiva statens arbetsplatser upplevs vara spelar det en avgörande roll att man upprätthåller och förbättrar arbetsmotivationen, personalens arbetshälsa och arbetets innehåll.

Regionaliseringen av statens arbetsplatser ska fortsätta som planerat. Den bygger på lagen om behörighet vid placering av statliga enheter och funktioner (362/2002) som godkändes utifrån förvaltningsutskottets beänkande (FvUB 3/2002 rd). Det är viktigt att åtgärderna genomförs på ett sätt som tar till vara regionernas starkheter och kompetens och det ger i sin tur samhället ett mervärde. Under övergångsperioden är det naturligt att regionaliseringen ger upphov till extra kostnader som är godtagbara exempelvis av personalpolitiska skäl.

I detta sammanhang hänvisar utskottet till sitt utlåtande om de föregående ramarna för statsfinanserna (FvUU 9/2008 rd). Det noterar samtidigt att regeringen i redogörelsen i högre grad lyfter fram ett genuint produktivt arbete och insatsernas effekter snarare än matematiska personalnedskärningar.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet föreslår

*att finansutskottet beaktar det som sagts
ovan.*

Helsingfors den 24 april 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Tapani Tölli /cent
vordf. Tapani Mäkinen /saml
medl. Thomas Blomqvist /sv
Maarit Feldt-Ranta /sd
Juha Hakola /saml
Rakel Hiltunen /sd
Heli Järvinen /gröna

Anne Kalmari /cent
Oiva Kaltiokumpu /cent
Valto Koski /sd
Outi Mäkelä /saml
Pirkko Ruohonen-Lerner /saf
Lenita Toivakka /saml
ers. Veijo Puhjo /vänst.

Sekreterare var

utskottsråd Ossi Lantto.

AVVIKANDE MENING 1

Motivering

Skillnaden mellan kommunernas inkomster och utgifter för i år beräknas uppgå till drygt två miljarder euro. Regeringen föreslår en ökning i de finansiella bidragen till kommunerna som motsvarar bara en knapp tredjedel av detta belopp 2010 då läget inom den kommunala ekonomin kommer att vara som värst.

Statsandelarna måste ökas för att stärka kommunernas finanser. Kommunförbundet beräknar att statsandelarna för social- och hälsovården bör höjas så att de täcker de årliga utgiftsökningarna på 300—450 miljoner euro. Det räcker inte med att höja statsandelarna, utan det behövs också andra metoder, till exempel åtgärder som ger kommunerna större skatteinkomster.

Kommun- och servicestrukturreformen (PARAS) måste fortsätta i enlighet med ramlagen

för att kommunstrukturen ska stärkas. Kommunerna bör ges fler och tillräckligt stora incitament för att genomföra de strukturella åtgärder som ramlagen förutsätter. I det skärpta ekonomiska läget bör man dessutom satsa framför allt på arbetshälsa och personalens ork i arbetet och permanenta anställningar.

Utskottet kommer att hålla ett öga på hur den kommunala ekonomin utvecklas och hur man lyckas tillgodose basservicen.

Ståndpunkt

Vi föreslår därför

att förvaltningsutskottet i sitt utlåtande beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 24 april 2009

Maarit Feldt-Ranta /sd
Rakel Hiltunen /sd
Valto Koski /sd

AVVIKANDE MENING 2

Motivering

Familjernas välfärd under ramperioden

Bristen på pengar i kommunerna ställer familjetjänsterna på spel. Kommunernas statsandelar måste höjas avsevärt under ramperioden.

Samtidigt som kommunerna och en del av familjerna råkar i svårigheter på grund av minskande inkomster och blir tvungna att skära ner sina utgifter, delar staten generöst ut inkomstskattelättnader till de välavlönade och urholkar Folkpensionsanstaltens finansiella bas genom att först temporärt och längre fram för gott befria arbetsgivarna från folkpensionsavgiften. Statens inställning till välfärdstjänsterna är falsk och ojust.

Inkomsterna är på upphällningen i kommunerna och försvagar deras förmåga att producera basservice. Många kommuner blir till och med tvungna att öka sin upplåning för att kunna producera tjänster. Kommunernas och samkommunernas lånestock kommer att vara 1,6 gånger större 2013 och uppgå till 16 miljarder euro (8 % av Finlands bruttonationalprodukt). Statsandelarna kommer att öka under ramperioden, men inte i tillräckligt hög grad med hänsyn till ökningen i utgifterna och kommunernas uppgifter.

I år kommer kommunernas skatteintäkter att minska med minst 5 procent jämfört med i fjol. Likaså kommer intäkterna av samfundsskatten att halveras i år jämfört i fjol. De ökade statsandelarna under ramperioden kompenserar inte det samtidiga skatteinkomstbortfallet för kommunerna. Enligt redogörelsen kommer statsandelarna för finansiering av kommunernas basservice att öka med 60 miljoner euro per år och med 241 miljoner euro under hela ramperioden.

Vänsterförbundets riksdagsgrupp kräver att familjernas välfärd och tillgång till tjänster tryggas genom ökade statsandelar till kommunerna. Vi har föreslagit följande statsandelstillskott i statsbudgeten för 2009:

— Statsandelarna för social- och hälsovården bör ökas med sammanlagt 760 miljoner euro i budgeten 2009, alltså omkring 200 miljoner euro mer än i regeringens rambeslut för 2010.

— Dessutom bör statsandelarna för undervisnings- och kulturväsendet ökas med sammanlagt 280 miljoner,

— anslaget för allmän statsandel till kommunerna ökas med 40 miljoner euro och

— anslaget för finansieringsunderstöd till kommunerna enligt prövning ökas med 25 miljoner euro.

Social- och hälsovårdsministeriet beräknar att förändringarna i invånarantalet och åldersstrukturen kommer att öka kommunernas utgifter med 174 miljoner euro per år i genomsnitt och inom produktionen av social- och hälsovårdstjänster med sammanlagt ca 700 miljoner euro under ramperioden. I sitt utlåtande till social- och hälsovårdsutskottet bedömer Finlands Kommunförbund att ramarna utgår från antaganden som är positivare än den faktiska ekonomiska utvecklingen och föreslår en tilläggsbudget som komplement till rambeslutet.

Produktivitetsprogrammet måste avbrytas

Vänsterförbundets riksdagsgrupp anser att Vanhanens andra regering inte har förstått hur allvarlig den pågående ekonomiska nedgången är. Det syns bland annat i att regeringen i produktivitetsprogrammets namn påskyndar tidigare planer på personalnedskärningar inom stat och kommuner. Enligt min uppfattning är produktivitetsprogrammet ett nyliberalistiskt projekt för att urholka de offentliga tjänsterna och minska personalen.

Staten bör avbryta den slakt på tjänster och befattningar som sker i produktivitetsprogrammets namn. Under expertutfrågningen blev det uppenbart att produktivitetsprogrammet inom inrikesministeriets och justitieministeriets förvaltningsområden betyder avsevärda försämringar för den inre säkerheten.

Medborgarnas säkerhet och grundläggande fri- och rättigheter är direkt beroende inte bara av tillgången på social- och hälsovårdstjänster utan också av tillgången på säkerhetstjänster typ polis-, brand- och räddningstjänster. Tillgången på dem tryggas om nödcentralerna har kapacitet att vidarebefordra information om medborgarnas behov av hjälp till rätt ställe vid rätt tidpunkt.

Anslagen för Nödcentralverket

Jag har redan i mina avvikande meningar till tidigare års budget- och ramutlåtanden påtalat nödcentralernas behov, som tillgången på jourpersonal och konflikten med produktivhetsprogrammet. Temporärt har problemen vid nödcentralerna skötts ett år i taget genom ett tilläggsanslag på 2 miljoner euro och med tillfällig personal (40 årsverken) åren 2008—2009. Personalen vid nödcentralerna kommer att minska med 42 årsverken 2010.

Jag anser att rambeslutet bör rättas till så att nödcentralernas omkostnader ökas med 42 årsverken. Enligt Nödcentralverket kommer det att vara svårt att trygga verksamheten i synnerhet vid små centraler 2010.

Polisens anslag

I programmet för Vanhanens andra regering ingår två sinsemellan motstridiga projekt av vilka det ena är produktivhetsprogrammet och det andra planeringen av personalbehovet på lång sikt. För det senare är villkoret att man avstår från produktivhetsprogrammet till den del som gäller polisen. Enligt inrikesministeriets egna anvisningar var det inte meningen att produktivhetsprogrammet skulle beröra den operativa polisverksamheten och ändå är det precis vad som

har skett. Inrikesministeriet har i en utredning kommit fram till att 209 polistjänster har dragits in 2005—2008 på grund av produktivhetsprogrammet.

Migrationsverkets omkostnader

Jag anser att det utöver de två (2) miljoner euro som beviljades i rambeslutet bör beviljas ytterligare två (2) miljoner euro inom statens finansiella ramar 2010 för en snabbare behandling av asylansökningar och ytterligare fyra (4) miljoner euro 2011. Dessutom bör ett tilläggsanslag på 0,5 miljoner euro reserveras för ett system för beställning av uppehållstillståndskort som ett led i systemet för elektronisk behandling av utlänningsärenden.

Migrationsverket har lagt fram motsvarande förslag om tilläggsanslag. Det anslag på två miljoner euro som föreslås inom ramarna för 2010 för att öka Migrationsverkets personella resurser kommer bara att förvärra situationen.

Tilläggsanslaget i rambeslutet bidrar till att man i stället för nuvarande 170 asylbeslut per månad kan fatta 270 beslut. En månatlig ökning av arbetsinsatserna med 100 ansökningar enligt ramarna är dock anspråkslös med tanke på att sammanlagt 3 230 personer väntar på sitt första beslut. Behandlingen av ansökningar bör bli snabbare än planerat och ytterligare minst 90 personer anställas för behandling av ansökningar och lämpliga lokaler ställas till deras förfogande.

Ståndpunkt

Därför föreslår jag

att förvaltningsutskottet i sitt utlåtande beaktar det som sägs ovan.

Helsingfors den 24 april 2009

Veijo Puhjo /vänst